

Izjava ob začasnem zadržanju novele Zakona o RTV Slovenija

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v zadevi U-I-479/22 začasno zadržalo izvajanje dela Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija, ki ga je Državni zbor sprejel 21. julija lani. Trenutna oblast je zlorabila nujni postopek ter s tem izključila javno razpravo in posledično onemogočila nadzor javnosti nad procesom sprejemanja novele.

Varovanje institucionalne neodvisnosti RTV Slovenija

Pobudo s predlogom za začasno zadržanje smo vložili predstavniki organov, ki so jamstvo dejanske svobode izražanja RTV Slovenija in njene javnosti. Na ustavno sodišče smo jo vložili, da zavarujemo institucionalno neodvisnost tega javnega zavoda posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Ta pobuda je namreč edino pravno sredstvo, s katerim lahko trenutni oblasti preprečimo samovoljno, arbitrarno in grobo politično podrejanje RTV Slovenija.

Ves čas smo opozarjali, da ta(k) zakon ne more prestati ustavnosodne presoje v nobeni kolikor toliko delujoči ustavni demokraciji, ki je zavezana spoštovanju vsaj minimalnih standardov evropskega prava človekovih pravic, kot ga je v svoji sodni praksi razvilo evropsko sodišče za človekove pravice. Naše ustavno sodišče zato sploh ni imelo druge možnosti, kot da izvajanje dela zakona zadrži.

Sistem zavor in ravnovesij je v tem primeru na koncu vendarle deloval

Ustavno sodišče katere koli evropske države, ki posledic takega zakona ne bi zadržalo (in zakona kasneje ne bi spoznalo tudi za protiustavnega), bi dalo jasen in očit signal vsakokratni politični oblasti, da so v tej državi dovoljene politične kadrovske čistke, s katerimi se člane vodstvenih in nadzornih struktur od oblasti neodvisnih institucij, vključno z javnimi mediji, po vsakem prevzemu oblasti lahko zamenja s sebi lojalnimi. Tako ustavno sodišče bi legaliziralo in celo normaliziralo zlorabo politične večine, da se samovoljno in arbitrarno po vsakem prevzemu oblasti najprej znebi nenaših sodnikov, uradnikov ter drugih funkcionarjev in tudi vodstvenih kadrov javnih medijev na podoben način, kot so to – prav tako z zakonskimi spremembami, ki jih je tudi podprla kvalificirana večina – storili neliberalni režimi na Madžarskem in Poljskem. To bi pravno državo, v kateri vlada pravo, spremenilo v državo s pravom, v kateri vsakokratna parlamentarna večina vlada s pravom.

Naše ustavno sodišče se je na takó očitno zlorabo oblasti odzvalo s pravočasno izdajo sklepa o začasnem zadržanju izvajanja dela novele zakona. Tokrat se je torej t. i. sistem zavor in ravnovesij po kar štirih sejah ustavnega sodišča vendarle vzpostavil in tudi deloval. S tem sklepom je ustavno sodišče začasno – do dokončne presoje ustavnosti izpodbijane novele – zavarovalo institucionalno neodvisnost RTV Slovenija. Ta sklep pa posledično pomeni tudi zadržanje oblastne instrumentalizacije javnih izjav predstavnikov vlade in novinarskih sindikatov, s katerimi izražajo svoje globoko, grobo in žaljivo politično nestrinjanje z aktualnim vodstvom RTV Slovenija. Meniva sicer, da mora biti javna kritika dovoljena, tudi ko je groba, spolitizirana in (znotraj zakonsko dopustnih meja) celo žaljiva. Prav dopustnost (tudi) take kritike je namreč bistvo svobode izražanja, ki jo varuje naša ustava. Ne more in tudi ne sme pa tako nestrinjanje postati instrument oblasti, saj ne predstavlja ustavno dopustnega cilja, s katerim bi lahko opravičili politične kadrovske čistke in vse posledice, ki jih te čistke prinašajo.

Začasno zadržanje preprečuje, da bi pravo ponovno postalo dekla politike

Verjameva, da je v pravni državi očitke posameznikom potrebno dokazati in potrditi na sodišču z upoštevanjem vseh procesnih jamstev, ki jih predvidevata naša ustava in evropska konvencija o varstvu človekovih pravic. Z zadržanjem sporne novele Zakona o RTV Slovenija je ustavno sodišče storilo pomemben korak v tej smeri. Ta sklep o začasnem zadržanju se nama zdi izjemno pomemben tudi zato, ker preprečuje, da bi v Sloveniji pravo ponovno postalo dekla politike in da bi se pravna država dokončno spremenila v sistem avtoritarnega legalizma.

dr. Peter Gregorčič
prof. dr. Matej Avbelj